

„Sloga“

Ishaja vsak prvi, tretji in četrti četrtak meseca ter velja po pošti prejemana ali na dom pošiljana skupaj s „Goričkim Vestnikom“

za vsa leta gld. 3.—
 „pol leta „ 1.50
 „četrt „ .75

Za tuje dežele toliko več, kolikor naša pošta.

Posamične številke po 6 kr., dobivajo se v Stolni, Semeniški in Šolski ulici.

Upravištevno in umetniško: Moreljevica, ulica, štev. 22.

SLOGA

»Sloga jači — nesloga tlači — torej slozimo se!

„Sloga“

Prinosa oznanila na četrti strani od katerih se plača za štiritipno petstokratno po 7 kr., če se jednokrat tiskajo; po 6 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če trikrat ali večkrat tiskajo.

Za celoletne oglase po pogodbi.

Dopisi pošiljajo se uredništvu; reklamacije in naročila upravištvu.

Nefrankovana pisma se zavrnejo.

Rokopisi se ne vračajo.

Volilna reforma.

Stranke, ki sestavljajo sedanjo večino v državnem zboru, in pa vlada niso imele prav za prav nobenega veselja izvršiti volilno reformo. Le predobro čutili, da v ljudstvu nimajo zaupanja, temveč le v tistih omejenih krogih, kateri so jih odposlali v državni zbor. Vsako razširjenje volilne pravice v sedanjih volilnih skupinah bi utegnulo biti nevarno njih obstanku. Pa tudi z osnovo nove delavke skupine niso prav zadovoljne sedanje stranke, ker če se število poslancev pomnoži, bodo vseeno izgubile nekoliko vpliva, kajti novi poslanci bodo kolikor toliko vplivali na politiko. Posebno konservativci se boje najmanjše spremembe, ker že tako njihov vpliv poenoli. Prebivalstvo je stavilo vanje nade, a sedaj vidi, da se je o njih ravno tako varalo, kot se je poprej o liberalcih. Zaradi tega so se konservativci tako uprli Taaffejevi volilni reformi in sedaj so izmišljevali razne predloge, s katerimi bi preprečili volilno reformo.

Vse je kazalo, da je volilna reforma v pododseku že pokopana v veliko veselje koaliranih strank. Vlada sama je tudi delala na to. Ko so bili poklicani razni deželni načelniki na Dunaj, jih je popraševala, če v njih deželah ljudje žele volilne reforme. Izvedela je baje od njih, da prebivalstvo nikjer posebno ne prigaja, da bi se premenili državnozborni volilni red. Liberalni in konservativni listi so že z veseljem to poročali, češ, nevarna volilna reforma ni preča, se torej še lahko odloži.

Da se je v liberalnih in konservativnih krogih resno mislilo na odložitev volilne reforme pač najbolje dokazuje to, da so se vršila pri davčni reformi pogajanja, kaj bode z volilno pravico tistih ljudi, katerim se davek poniža pod 5 gld. Če bi se resno mislilo pred novimi volitvami rešiti volilno reformo, bi te stvari ne bilo potrebno posebno doganjati. Stvar spada v volilno reformo, čemu bi se torej o nji posebe sklopalo.

Konservativci mislijo staviti samostojen predlog, da se volilni cenz poniža toliko izpod 5 goldinarjev, da bodo volili vsi sedanji petakarji, liberalci pa temu ugovarjajo. Finančni minister Plener se je v zbornici poslancev izjavil, da je on sicer za to, da se zakonito določi, da tisti obdržijo volilno pravico, ki so jo dosedaj imeli, a da bi se cenz poniževal tudi za nove volilce, za to on in njegova stranka niso. Očitno liberalci računajo na to, da polagoma sedanji petakarji izginejo in potem je jim vpliv v mestih zopet zagotovljen.

Konservativci prete, da ne glasujejo pri tretjem branju za davčno reformo, ako se njih predlog odkloni. Precej dvomljivo je pa, da bi to tudi storili. Zdi se nam, da le bolj navidezno branijo pravice petakarjev. Sicer pa vlada lahko njim ustreže, ako stavijo samostojni predlog. Dogovori se z liberalci, da njih predlog vsprejme v zbornici poslancev, potem konservativci lahko glasujejo za davčno reformo. Konservativni predlog se še potem lahko pokopje v gospodski zbornici ali se pa v sankcijo ne

predloži, ker je pred občno volilno reformo precej nesmislen in liberalci popolnoma dosežejo svoj namen, da se sedanji petakarji lahko porinejo potem iz sedanjih kurij.

Sicer pa konservativcem ni toliko na petakarjih, kakor govore. Na kmetih se položaj zaradi tega dosti ne premeni, v mestih pa večidel petakarji ne volijo povsod konservativno, temveč na Dunaji in v nekaterih krajih krščansko-socialno, v nekaterih krajih pa nemško-socialno. Vse kaže, da bi ne bilo dolgo, da bi petakarji sploh stari konservativni stranki, ki neče poznati duha in potreb časa, dosti ne koristili.

Krščanski socialisti so jim še bolj zoperni, nego nemški liberalci, ker zahtevajo stvar v gospodarskem oziru, ki zlasti konservativnim veleposelstnikom ne ugaja. Kdor čita poslednji čas nemškonservativne liste, se je prepričal, da so nemškim konservativcem že liberalci dosti bolj pri srci nego krščanski socialisti, pa vsaj smo slišali, kako sta v kranjskem deželnem zboru konservativca Klun in Šuklje udrihala že po krščanskih socialistih. Konservativci in liberalci tudi z enakim hrepenenjem pričakujejo, da bi kardinal grof Schönborn v Rimu izposloval, da bi papež obsodil krščanske socialiste.

Najbrž bi nemški konservativci še najraje videli, da se petakarjem vzame volilna pravica v sedanji mestni kuriji, da se tako iznebe krščanskih socialistov, le sami ne marajo tega proučiti, da ne pridejo preveč v navskrižje s prejšnjo politiko.

Krščanski socializem so vzgajili konservativci, ker so nadejali v njem najti dobrega pomočnika proti liberalizmu, a na to nikdar ni so mislili, da bodo krščanski socialisti kedaj se postavili na svoje noge in zahtevali, da se tiste gospodarske in socialne teorije v praksi izvedo, ki so se proslavljale v teoriji. Sedaj ko krščanski socialisti zahtevajo, da se preide od besed do dejanj, so pa konservativci spoznali, da to gibanje ne ugaja njim namenom, in da so jim liberalci veliko bližje nego konservativci krščanski socialisti.

Toda povrnilo se k volilni reformi. Ko je tako lepo že bila tako rekoč pokopana v pododseku in so konfiranci se že veselili, da vsaj v tem stoletju ne vstane več iz groba, je pa na kratko od neke strani v tem oziru se izpregovorila resna beseda. Minoli teden je bil ministerski svet, kateremu je predsedoval sam cesar in pri tem ministerskem svetu je krona izrazila odločno željo, da se volilna reforma izvrši in namignila, da drugače se pokliče nova vlada.

To je pretreslo ministre do kosti. Posebno Plenerja je bilo tesno pri srci, ko bi tako hitro moral zapustiti priljubljeni finančni portfelj, po katerem je poprej hrepenel toliko let. Drugi dan so vsi ministri se odpravili v pododsek za volilno reformo in povedali, kako se je položaj zasukal. Gospodje v pododseku so se kar omečili, in polovica njih prejšnjih predlogov se je kar umaknilo in skoro popolnoma so se zjednili za vladna načela in vlada bode sedaj lahko že na teh načelih izdelala svoje predlogo. Posebno člani konservativnega kluba so baje hitro pospravili svoje predloge, s katerimi

jim tako ni bilo posebno resno in so z njimi hoteli le stvar bolj zavleči.

Seveda s tem še ni rečeno, da se volilna reforma zares tako hitro izvrši. Končno besedo ima le zbornica, kjer pa ne bode tako lahko dobili potrebne dvotretjinske večine. Posebno slovanskim poslancem ne bode ugajalo, kar bodo liberalci in konservativci skušali vkupje z vlado v odseku. Zato je še prav lahko mogoče, da se vlada še izpodtakne ob volilno reformo in se konča koalicijska slava.

Le počasi se začneja nekaj svitati, kaj se pripravlja v pododseku desetih „tajnih svetnikov“. Dosedaj je imel osodo volilne reforme v rokah grof Hohenwart. Mnogo bi bil lahko storil, da se stvar ngodno reši, da je imel grof dobro voljo, tako je pa le skušal stvar zavleči. Konservativni klub je kazal, da ni razumel ali pa razumeti hotel velike naloge in duha časa. Zaradi tega se je pa na kratko stvar zasukala. Ko je krona jela priganjati, da se naj kaj izvrši, sta hitro volstvo vse stvari vzela v roke pl. Plener in vitez Mačeski. Sedaj pododsek pritrjuje, kar mu ta dva priporočata. Kakšna bode volilna reforma, ako se izvrši po željah teh dveh gospodov, si pač lahko mislimo. Sicer je pa še v poštev jemati, kakšen vpliv bode to imelo, če se volilna reforma izvrši pod vodstvom zjednjene levice. Novi volilci, oziroma njih poslanci bodo pred vsem podpirali levičarje, ki so največ pripomogli k razširjenju volilne pravice. Ko bi pa bili konservativci obdržali v rokah volilno reformo in z vsemi silami delali na znatno razširjenje pravice, bi si pa bili zagotovili simpatije novih volilcev.

Volilna reforma v pododseku po novih poročilih baje hitro napreduje, osnutek se dve novi kuriji. V jedni bodo volili oni davkoplačevalci, kateri sedaj še nimajo volilne pravice, v drugi kuriji pa tovarniški delavci in še nekatere druge osebe, kar pa še ni natančno določeno. Govori se, da se volilna pravica postavi na jako široko podlago. Konservativci so zadovoljni s tako volilno reformo, ker ne pridejo v jedno kurijo z delavci in ker se kmetiskim delavcem ne dovoli volilna pravica, pred katerimi imajo zlasti veleposelstniki velik strah. Napravili se bodo za novi kuriji veliki volilni okraji in bodeta v vsakem okraju volili obe kuriji. Manjše kronovine bodejo zase volilni okraji. V obeh novih kurijah se bode volilo okrog sedemdeset poslancev. Podrobnosti se še niso določile, ker vlada pododseku dosedaj še ni izročila vsega potrebnega statističnega gradiva. Ker je pa jako malo davkoplačevalcev, kateri bi sedaj ne imeli volilne pravice, pa zmaše v novo kurijo malih davkoplačevalcev tudi sedanje petakarje.

Preosnova davkov.

Poslanci na Dunaju razpravljajo sedaj o vladnih predlogih, s katerimi se preosnujejo naši davki. Le na poslancih je torej ali odobri te predloge, ali pa jih odbijejo, kakor že odloči večina.

Ko rogali bi svojemu se rodu,
 Oračali od domovine mile,
 V naročju pestovale bi nas Vile,
 Prorokom našim bilo bi po godu.

Dovolj — otroci ako smo pokorni
 Slovencem našim iz Ljubljane bele
 In molimo pobožno zlato tele —
 Takó Kristjani smo povsem uzorni!

Da Rim zapišemo si na zastavo
 In rod in dom svoj s petami teptamo,
 Prorokom našim delamo reklamo,
 S tem večno že si pridobimo slavo.

Bodimo torej laži — liberalci,
 In bratje bodo nam filozofije,
 Okiteno dovolj bo naše žitje
 In pa — koalicijski smo spoznalci.

Bolezen vdolbljena v slovenskem mesi
 Je stara že in se mračnjaštvo zove,
 S to nam prihajajo bolezni nove,
 Ki so, Bog si ga vedi, s kakšne zmesi.

Da teh bi se bolezni že znebili,
 V to treba nam iskati je zdravila,
 Ne rečem, da nam misliti je sila,
 Kako mračnjaštvo v beg bi zapodili!

Greh je, da smo krščanski socialisti,
 Da proti veri smo koalicijski, —
 In kolikšaj ko bili bi kupčijski,
 Postali bi, se vé, kapitalisti.

In dasi socialisti smo krščanski,
 Prav ni prorokom novega to stroja,
 Ker na index se vendar nas obsoja,
 Kot bili bi častitelji paganski!

Nad nami bde in čuvajo nas varno,
 Da z nogo kje bi se ne spodaknili,
 Kakó skrbé, da bi nas prav učili,
 A mi smo ljudstvo — preveč malomarno!

Ko narodnost bi zatčili svojo,
 Z sovragi naši več se pobratili
 In tihnik jim nekoliko vклонili
 Ter deco izročili jim v odgojo,

Imeli vse bi česar si želimo,
 V jeziku našem bi Boga molili,
 In deco — po slovensko bi krstili —
 A boljše je za nas — da vse molčimo!

Da bili smo kolikšaj ubogljivi,
 Vse boljše bilo bi življenje naše,
 Dovolj imeli hrane bi in paše —
 Takó pa — krivda naša — mi smo krivi!

Postopačeve pesmi.

Boječ, da mi ne zmrzne pevska žila
 V tej zimi dolgi že in nekončljivi,
 Dal duška trmi sem neupogljivi —
 Že zopet rišem svoja tu čutila.

Kaj bi zapel Vam, dragi mi Slovenci,
 Da od srcá bi kamen si odvalil,
 Kakó iz duše dna ves svet bi hvalil,
 Ko v smrtni bi ne tavalil še senci!

Da solncece nam že stoji visoko,
 To gola laž za nas je in prevara,
 Ki nam donaša mnogo zla in kvara —
 K propadn gremo vedno bolj globoko!

Če danes jasno solnce se pokaže,
 Že jutri je zakrije megla siva,
 To popustljivost naša vse je kriva —
 Takó nam lahko sreča vedno laže.

Ko se rodijo nam proroki novi,
 Osmešil Bog tem glave je učene,
 Ti znamenja nam kažejo meglene,
 Trdeč narobe istinite snovi.

Prorokov teh izmišljene trditve
 So kot nekdanji stolp nam babilonski,
 Pojav med nami kje je framasonski?
 Za greh pač ta potreba ni molitve!

Patent mračnjaštva v rokah je prorokov,
 Ti v ceno bi tako je ne oddali,
 Ker to od raznih se strani še hvali,
 Gledé posledic raznih in uzrokov.

Da se v nebo mračnjaštvo povzdigne,
 Zavednost ljudstvena je tega kriva,
 K napredku naše ljudstvo se poziva,
 V nevarnosti je vera — zlo najhuje!

Ne ume naš plebs misera nakane,
 Učini vse za otec starih vero,
 Prestane truda še največje mero,
 Kaj mi stanú do krvaveče rane!

Kar v zlatem pajčolanu je prikrito,
 To šibki um razsoditi ne more,
 Kjer luč ne sveti še jutranje zora,
 V nejasno noč je vse še tam povito!

Ker v kalni vodi lahko se ribari,
 Ne dela ni skrbí to ni težave,
 Za to pa že skrbé učene glave,
 Kje se brez truda lažje gospodari,

Pri nižjih treba je najprej začeti,
 Tu so otroci ubogljivi,
 Na kateri boljši bo prideljek njivi,
 To kažejo naprej nadej obeti.

ta davek je kruto krivljen za male ljudi. Da imajo le toliko prostora, da lahko kurijo ogenj ter da moreš spat se svojo deco, že ti je plačevati davek od tega najmanj 1 gld. 50 nvč. na leto. Kjer pa imajo veliki hlevovi po velikih mestih, ne plačujejo tega v isti meri, po kateri bi morali plačevati. Od hiš, kjer stanujejo ljudje, plačuje se res tudi po mestih veliko, ali tam nosijo plače velike interese, ker stanujejo po hišah tudi drugi ljudje, in zmagujejo torej lažje ta davek. Tudi hišni davek obstoji pravo za pravo od tedaj, odkar je obrtarina, ali isti ni bil tako težak v prejšnjih dobah kakor je sedaj nekaj let sem.

Četrta vrsta davka je ona, ko je plačujejo ljudje od čistega svojega dohodka in zato se zove ta davek dohodarina. Kmetje in mali obrtniki ne poznajo prav dohodarine, ker je ne plačujejo pod tem imenom, ali plačujejo jo vendar. To je ona tretjina povika, ki se je naložil leta 1849 na stari zemljiški davek in obrtarno. Imajo-li ali nimaš čistega dohodka od svoje obrti, plačati moraš vsejedno dohodarino, vsaj jedno tretjino onega, kolikor znaša davek od obrti ali patenta. Dohodarino plačujejo po zakonu od leta 1849 kakako tudi trgovci in fabrike in vsi oni, ki žive od stalne plače, toda le tedaj, ako znaša ista več kakor 600 gld. na leto. Dohodarino plačujejo tudi oni, ki ne žive od stalne plače, ampak se hranijo drugače, na primer notarji, odvetniki, itd.

Dohodarina bi bila najpravičnejši zakon ker zaderlje one, ki lažje žive in več imajo. Ali ima dve pogreški.

Prva bi bila ta, kakor smo že rekli, da, ako plačuješ obrtarno, moraš plačati tretjino več na ime dohodarine, ne glede na to, ali imaš kaj čistega dohodka ali ne. Druga pogreška pa je ta, da davek raste le do neke mere, in kadar dospe do nekega določnega dohodka, potem ne raste več, ampak ostane vedno enak. Ako oni, ki ima n. pr. 300 gld. dohodka, plača 30 gld. davka, plačati bi moral po istej meri oni, ki ima 300.000 gld. dohodka, 30.000 gld. davka. Ali žal, temu ni tako. Vidite toraj, da je najbogatejšim najlažje!

Cujte sedaj, kako misli vlada preosnovati davke, kako preosnovo predlaga torej v zakonskem načrtu. Tu se ne moremo spuščati v podrobno razpravljanje, kajti potem bi čitatelji kmalu zgubili nit in ne bi vedeli poglavitnih stvari. A te poglavitne točke so naslednje:

1.) Zemljiški in hišni davek ostaneta, kakor sta bila do sedaj. A ista se znižata nekoliko kakor raztolmačimo pozneje.

2.) Obrtarina se bode tudi pobirala, toda izračunovala se bode drugače in sicer tako-le: Plačeval bodeš po tem, kolikor ti donša obrt, ko si odračunal vse stroške, ki jih imaš od iste. Ako najdejo, da ti obrt donša 90 gld., plačaš 1 gld. 50 kr., ako ti donša 100 gld., plačaš 2 gld., in tako naprej polagoma. Ako ti donša 300 gld. plačaš 10 gld., ako ti donša 1000 gld., 50 gld.; ako 1300 gld., 80 gld. In potem od vsačih 200 gld. več čistega dohodka plačaš 10 gld. več; no, to velja že za veliko gospodo trgovce in fabrikante.

Kdo bode računal, koliko ti nosi obrt? Tega ne bode več računal davčni nadzornik sam po tabeli starega zakona, ampak v vsakem okraju se osnujejo komisije ali po-verjenstva; polovico članov izberejo oni, ki se bavijo z obrtništvo, polovico pa vlada; poslednja imenuje tudi predsednika.

Vsi obrtniki se razdele v štiri razrede, koji se bodo imenovali davčne družbe. V četrto davčno družbo se uvrste oni, ki plačajo do 30 gld. obrtarine; v tretjo oni, ki plačajo nad 30 a ne nad 150 gld.; v drugo oni, ki plačajo od 150 do 1000 gld. in v prvo oni, ki plačajo nad 1000 gld.

Komisija se bode volila po davčnih družbah, vsaka družba imela bode svojo komisijo. Komisija bode računal, koliko čistega dohodka ima obrt z ozirom na okolnosti: ali dela obrtnik sam, ali z več ali manj ljudi, ali s parno ali vodno silo, kakova mu je prilika za nakupovanje prirodnih in za spečevanje izdelkov. In po tem mu odloči obrtarno. Ta izkaz se razloži na ogled vsako leto za izvestno dobo in vsakdo, ki plačuje obrtarno, bode smel pritožiti se. To bi bilo vse lepo, dokler vam ne raztolmačimo nekaj drugega. Za cele dežele namest se komisije, ki jih imenuje po polovici ministerstvo financ, po polovici pa deželni zbor, istotako, kakor se volijo deželni odborniki.

Za vsa država bode državna komisija za obrtarno, koji bode ime kontingentna komisija. Predsedoval bode istej minister financ ter bode imela 16 članov, od katerih imenuje minister 8, drugih 8 pa dež. komisije. Ker pa imamo v naši državi več nego 8 pokrajin, zato ne spada na vsako deželo po jeden član, ampak dobe n. pr. Trst, Goriska, Istra in Dalmacija le jednega člana v državni kontingentni komisiji.

3.) Davek na rente. Ta davek se ne plačuje ni od zemlje, ni od hiše, ni od obrti, ni od plače, ampak od vseh drugih stvari, katere ti dajejo stalnega dohodka od kapitala, torej poglavitno od interesov kakoršne si bodi terjatve, od korist, ki jih donša denar, naložen v hranilnicah, javnih državnih in drugih zadolžnicah itd.

To nas ne zanima toliko. Dosti je znati, da se bode plačevalo od nekaterih takih dohodkov po 2, od drugih po 5, in od drugih zopet po 10 gld. od sto. Predalec bi

hoteli razlagati, čemu ta razlika. — Mnogi, ki pridejo v to vrsto davka, plačevali so istega že do sedaj pod imenom dohodarine.

4.) Osebná dohodarina in davek na plače. Vsakdo, ki ima preko 600 gld. čistega dohodka na leto, plačevali bode moral dohodarino. Torej tudi boljši kmet, ki ima, recimo, boljšo kmetijo pa krmo, ali še kako drugo malo trgovino, in v katerem se računa, preko 600 goldinarjev, plačevali bode moral dohodarino; in sicer to povrh zemljiškega davka, povrh hišnega davka od hiše in povrh obrtarine za prodajalnico, gostilno itd.

Resnici na ljubo treba reči, da dohodarina ni proračunjena previsoko, kajti od čistega dohodka od 600 do 625 gld. plačevali bode moral samo 3 gld. 60 kr. dohodarine.

Plačniki, ki imajo dohodka nad 3200 na leto, spadajo samo pod dohodarino (razume se, ako nimajo zemljišč in hiš, od katerih bode vsakako morali plačevati tudi one posebne davke). Ako pa plača presega 3200 gld. na leto, potem bode moral dotičnik plačevati povrh dohodarine še davek na plačo, ali ta poslednji bode majhen, to je od 3200 do 4000 goldinarjev le štiri desetine od sto, ali drugače rečeno: 40 kr. od sto gld.

No, sedaj, ko smo razložili, kako se ima urediti plačevanje davkov po novih zakonih, treba da vidimo, kaj nam obča država od te novosti. Država, to je, vlada, pravi tako-le: Zemljišni davek treba mi plačati kakor do sedaj. Obrtarine ne smem dobivati manje nego do sedaj, dasi se bode ista zračunavala na drug način. Od onega, kar mi pride več v blagajno, odbijem najprej stroške za to novo upravljanje. In od ostalega prebitka odbiti čem na hišnem davku 10 do 15 od sto, na obrtarni do 25 od sto. A od tega, kar ostane še potem, dati čem vsem deželam skupaj do treh milijonov goldinarjev na leto, in sicer to v deželne blagajne, ali provincijalne kase.

Tako nekako se bode sukal račun za prihodnjih dvanajst let. Ali deželam dati če država one tri milijone goldinarjev pomoči le v tem slučaju, ako v svojih deželnih zborih sklenejo zakon, da na novo dohodarino (in davek na plače) ne smejo priti nikake doklade, ni deželna, ni okrajna (pri nas za ceste), ni občinska.

Tako pravi državna vlada! Kdor je sposoben, da z lastno glavo misli dalje, more pogoditi takoj, da-li bode novi zakon bolji od dosedanjih, ali ne bode bolji, ter vsiklikne izvestno: naj le bode zakon nov, samo da ne pridejo nova plačila!

Tudi mi pravimo tako. In ako pravimo tako, nismo tega izselsali iz prsta, ampak vestno proučivši zgodovino in vladni načrt zakona; in to je cela knjiga, obseajoča preko 300 strani in pisana težko v nemškem jeziku, kajti nima vsaki narod božjega daru, da bi mogel pisati svoj jezik tako lahko, kakor pišemo mi svojemu narodu — bistro, razumljivo.

Predno pričnemo presoati pojedine zle strani teh novih zakonov, ureba da se nečesa spominjamo.

Kadarkoli so se v Avstriji izdajali novi davčni zakoni, govorilo se je vsikdar: to je zato, da se bremena razdele pravičneje. A kaj nam pomaga pravično razdeljenje, kajti meni ni prav nič do tega, da bode moral moj sosed odslej plačevati nekaj, kar do sedaj ni plačeval, ako moram tudi jaz plačevati vsejedno in morda še več!

Opaziti moramo, da je velika večina Nemcev in Poljakov za te nove zakone, in njihovi glasovi zmagajo, ker jih je mnogo. Vendar je nekoliko nade, da se spremené na bolje vsaj nekatera določila, tako, da se stvar zasude nekoliko pravičneje za one, kojim je sreča na tem svetu podelila manje nego li drugim.

Laška resnicoljubnost.

Vsi laški listi so poročali, da je minister notranjih zadev markij Bacquehem rekel v poslanski zbornici, ko je odgovarjal na interpelacijo grofa Alfreda Coroninija in tovarišev glede postopanja goriskega župana dr. Venutija proti Slovincem, da z postopanjem župana se ni kršil državni temeljni zakon ter toraj ni nikakega uzroka za daljno postopanje. Minister se je res tako izrazil in sicer je svoj odgovor dovršil z temi besedami; laški listi so pa modro zamočali vse drugo, kajti zaključni stavek ministrovega odgovora dobi popolnoma drugi, ravno nasprotni pomen, ako se navede celi odgovor ministrov. Mi prinašamo ta odgovor v doslovnem prevodu po stenografskem zapisniku in pripustimo čitateljem, naj po njem sami sodijo, resnico in pravicoljubnost laških listov. Odgovor slove:

„V seji te visoke zbornice z dne 31. oktobra 1894. izročili so gospodi poslanci grof Alfred Coroninij in tovariši interpelacijo, v kateri se pritožujejo glede uradovanja župana goriskega in posebno o njegovem postopanju nasproti slovenskim strankam kakor tudi glede uporabe zaznamovanja Piedimonte za slovensko krajevno ime Podgora ter so stavili na me sledeča vprašanja:

1. Ali sem voljan poizvedovati o teh dogodkih?

2. Ali hočem za to skrbeti, da se goriskim Slovincem po tamošnjem občinskem uredu ne bode prikrajševale v državnem temeljnem zakonu jim zagotovljene pravice, in da se slovenska krajevna imena ne bodo tendenciozno počila?

Čast mi je na ta vprašanja sledeče odgovoriti:

Kot dokaz, da je uradovanje goriskega župana že večkrat razžalilo tako stanovnike goriske kakor tudi predstojnike sosednih občin v njih državljskih pravicah in v njih narodnem čutstvu, predbaciva se omenjenemu županu, da se je branil podpisati v slovensčini spisano družbinsko polo in da je pri tej priliki izrazil župnijskemu uredu, kateri je podpisal to poročilo, v dopisu svoje začudenje nad tem, da župnijski uređ podpisuje spise, kateri se pisani v jeziku, koji ni jezik občinskega ureda in katerega ne razume župan.

Po naročenem poizvedovanju je na vsak način resnično, da je goriski župan pričratal mestni službeni pečat na v slovenskem jeziku spisane družbinske poli, kateri se je bil pritisnil na njo v magistratnej pisarni in da je odrekel svoj podpis. Po naznanilu županovom pa ni bilo nrozk temu, da je odrekel svoj podpis to, ker so bile posamezne rubrike izpolnjene v slovenskem jeziku, marveč okolščina, da je dotična tiskarnica imela samo slovensko in nemško besedilo, ter da je župan napačno menil, župnijski uređ misli s tem uvesti novo uradno tisknico brez italijanskega besedila.

Djanski pa je dotični obrazec kupila stranka v prodajalnici papirja in ga že izpolnjenega predložila župnijskemu uredu v podpis. Župan je po tem napačno sodil, da se hoče s tem, da se je opustilo na domnevno uradnej tiskarnici italijansko besedilo, zapostaviti italijansko prebivalstvo Gorice, iz tega uzroka izrazil je tudi v zasebnem in ne v uradnem pismu dotičnemu župnijskemu uredu svoje začudenje z prošnjo, naj se posluži v bodoče tiskanic z italijanskim besedilom in naj izpolne te v službenem jeziku mestnega magistrata.

Ker župan inče izreka, da se ni branil nikdar v slovenskem jeziku spisane spričevala ubožta, družbinske pole itd. podpisati, prikazuje se mnenje, da bi hotel goriski župan tamošnjemu slovenskemu prebivalstvu kratiti v državnem temeljnem zakonu mu zagotovljene pravice, neopravičeno, radi česar nimam tudi nobenega razloga, da odredim o tej prilike posebne določbe.

Kar se tiče uprašanja glede tendencioznih prevajanj slovenskih krajevnih imen in posebej glede rabe oznake Piedimonte za slovensko krajevno ime Podgora, sklicujem se na odgovor, katerega sem dal na dotično interpelacijo.

To uprašanje so stavili dr. Gregorčič, Alfred grof Coroninij in tovariši v poslanski zbornici dne 17. novembra 1894, a minister je na njo odgovoril v seji dne 4. t. m., da je odredil, da se v splošni krajevni repertorij za v državam zboru zastopane kraljevstva in dežele v prihodnje nakladi ne sprejme več oznaka „Piedimonte“ in da je c. kr. namestništvo političnimi oblasti na Primorskem zaukazalo, da se imajo uradno posluževati izključno le imena Podgora.

Domače vesti.

Št. 158

P

Cenjenemu uredništvu časnika „Sloga“ v Gorici.

Ker se vest objavljena v št. 7 tečaj III. Vašega častitega liste pod naslovom „Zaprečena demonstracija“ ne ujema z resnico, povabljen je slavno uredništvo v zmislu § 19. tisk. zak. naj sprejme v prihodnjo številko imenovanega časnika sledeč:

Popravek.

Ni res, da so došli na pustni torek iz Italije na tukajšnji kolodvor zaklepnice z marijeticami kakor tudi ni res, da je iste zaplenila policija.

C. K. okrajno glavarstvo

v Gorici 12. marca 1895.

C. k. namestn. svet.

BOSIZIO.

Odgovor na interpelacijo. V poslanski zbornici je dne 14. t. m. naučni minister odgovoril na interpelacijo posl. grofa Alfreda Coroninija in tovarišev glede postopanja pri volitvi zastopnika učitelstva v mestni šolski svet gorški, in na interpelacijo posl. Spinčič in tovarišev glede šolskih razmer v Opatiji. Na prvo interpelacijo je minister odgovoril, da se mu zdi postopanje pri dotični volitvi v mestni šolski svet povsem zakonito torej nima uzroka kaj storiti. Na Spinčičevo interpelacijo glede šolskih razmer v Opatiji je minister odgovoril, da se je na podlagi materijala, zbrane pri poizvedbah o tej stvari, razveljavil deželnega šolskega sveta organizacijski ukaz z dué 17. junija 1885, vsled katerega se je v Opatiji osnovala iz dveh ločenih oddelkov, hrvatskega in italijanskega, obstoječa ljudska šola, in da se je z odredbo deželnega šolskega sveta z dué 11. decembra 1894

ukazala ustanovitev dveh samostalnih monašnih jednorazrednic, jedne s hrvatskim, druge z italijanskim učnim jezikom, tako da je sedaj ustrezno željam in potrebam prebivalstva.

Slovensčina pri najvišjem sodišču. V ponedeljek je v seji poslanske zbornice stavil dr. Ferjančič nastopno interpelacijo: V zmislu § 27. patenta z dne 7. avgusta 1850. drž. zak. št. 325, s katerim se določa organizacija najvišjega sodnega in kasacijskega dvora na Dunaji, mora najvišji sodni dvor, če se je obravnavalo v nemškem jeziku, izdati svojo odločbo z nagibi vred v tistem jeziku, v katerem se je vršila obravnava v prvi instanci in v nemškem jeziku. Ta zakonita določba se glede slovenskega jezika ne izvršuje. Ko so se lani pri razpravi o pravosodju v proračunskem odseku in v zbornici oglašale v tem oziiru pritožbe, je pravosodni minister obljubil, delovati na to, da se bo ta zakonita določba izvrševala tudi glede slovenskega jezika. V zalogi dvorne in državne tiskarnice je lani izšla nemško-slovenska juridično politična terminologija, torej pripomoček, ki je v stanu opraviti zadnje, izvrševanje navedenega § 27. ovirajoče zapreke. Zategadelj vprašajo podpisanci Nj. ekselencio gospoda pravosodnega ministra: Ali je pričakovati, da se bo v kratkem začelo izvrševanje § 27. patenta z dne 7. avgusta 1850. l. drž. zak. št. 325, tudi glede slovenskega jezika.

Vojaške vesti. Kakor se iz vojaških krogov poroča, izvršile se bodo v teku letošnje jeseni v ozemlju 3. voja nekatere premembe. Pešpolk št. 47., ki je že par let v Gradcu v garniziji, premeščen bode v Gorico; dopolnilno poveljstvo in jeden bataljon pa ostaneta še za naprej v Mariboru. Lovska bataljona št. 7 in 31 premeščena bode iz Gorice na Stajersko in sicer prvi v Gradec, poslednji pa v Bruck.

Osebove vesti. Predsedništvo Vincencijeve družbe v Gorici je prevzel grof Ziga Attems-Petzenstein v Podgori. — Poveljnik tržaškega strazišča, podpolkovnik pl. Schroll je umirovljen vsled svoje lastne prošnje. — Major Jakob Kavčič pl. Krasnidel, dosedanj poveljnik strazišča v Gorici pride na mesto vpokojenega podpolkovnika Schrolla v Trst. — Poštni koncipient pri pošttem ravnateljstvu tržaškem, Fran Knotek, je imenovan pošttnim komisarjem pri istem ravnateljstvu.

Nadzornika vojske. Cesar je odredil, da se namestijo generalni nadzorniki vojske v to svrhu, da bodo pazili na jednostno vzbujanje vojakov, da bodo sodili o porabnosti vojakov in vodji, o duha, ki veje nad istimi in o disciplini. Cesar je imenoval nadzornikoma P. B. M. barona Schenfelda in generala konjice princa Ludovika Windischgrauetza. Generala konjice barona Appellna pa je poslal cesar pismo, v katerem pravi, da se je pri osnutju te nove institucije najprej mislilo nanj, ali da zahtevajo vsji oziro, da ostane na svojem mestu kot deželni načelnik Bosne in Hercegovine.

Lista istrskih porotnikov. Težek porod je bil, a vendar je zagledala luč sveta nova lista porotnikov za prihodnje zasedanje okrožnega sodišča v Rovinju. Ne znamo sicer, kako je sestavljena, znamo pa, da vsi italijanski listi naglašajo s posebnim zadoščanjem, da se je „nstrgelo pravični pritožbi Italijanov“, ter da je sestavljena nova lista porotnikov po pravici in po zakonu“ ter da so iz nje „izginila imena raznih slovanskih agitatorjev“ (!)

Interpelacija o listini istrskih porotnikov. Dne 19. t. m. predložil je poslanec Spinčič predsedništvu zbornice interpelacijo, v kateri zahteva pojasnila o načelih, katera so vplivala na sestavo nove listine porotnikov. To interpelacijo priobčimo v nje celoti, čim dobimo stenografski zapisnik.

Slovenske šole v Gorici. Po tolikih naporih smo vendar Slovenci v Gorici gotovi, da dobimo v kratkem slovenske šole, kajti iz Dunaja je prišel ta dnij na mestni magistrat ukaz, da se imajo šole odpreti. Zagrizeni nasprotniki milga našega materinoga jezika skripajo se zobmi, ker jim ne ostaja več nobene istance, da bi še dalje odlašali in zaprečevali ustanovitev slovenske ljudske šole v Gorici.

Volitve v Istrl. Razpisane so volitve za istrski deželni zbor. Kmetске občine bodo volile dne 16. maja, mesta dne 21. in veleposestniki dne 24. maja. Italijani grozno agitujejo, lažejo in tudi denarja ne štedijo. Klicali so tudi že vlado na pomoč, pa ne s posebnim uspehom. Vlada baje ni voljna zanje iti po kostanj v ogenj.

Podpora državnim uradnikom. V poslanski zbornici dne 16. t. m. je finančni minister izročil predlogo, s katero zahteva 1,950,000 gold. naknadnega kredita v podporo državnim uradnikom. V proračnu je postavila vlada za 1895. leto znesek 1 1/2 milijona za izredne podpore, sedaj pa zahteva, naj se ta svota poveča na 2,950,000 gld. 2 milijona se bode ta porabila v podporo drž. uradnikom in drž. učiteljem, 950,000 gld. pa v podporo državnim služabnikom. Podpora bi se dala drž. uradnikom XI., X. in IX. činovnega razreda in sicer bi znašala: za uradnike XI. čin. razreda 60 gld., za uradnike X. razreda 80 gld. in za uradnike IX. razreda 100 gld. Podpora bi se

izplačala v četrtletnih obrokih, računski od 1. januarja 1895. Izmed profesorjev na srednjih šolah bi dobili podporo letnih 100 gld. vsi tisti, ki imajo razen plače samo prvi ali drugi kvinkvenij, izmed učiteljev na drugih državnih učnih zavodih pa podporo 80 gld. tisti, ki imajo razen plače prvi, drugi ali tretji kvinkvenij.

Volilna pravica petakarjev. Mladostni so se odločno izrekli za to, da se mora obraniti volilna pravica petakarjev v sedanjih volilnih kurijah, če se ne uvede občna pravica, najse jim tudi poniža davek. Krščanski socialisti bodo gotovo vsi glasovali za dotleni Dipaulijev predlog, ker je od njega odvisen obstanek te stranke, nemški nacionalci so pa iz strankarskih ozirav za ohranitev volilne pravice petakarjev. O konservativnem klubu se govori, da bo dal prosto glasovanje o tej stvari. Če se to zgodi, se je bati, da se volilna pravica petakarjev pokoplja. Popolnoma neverjetno pa ni, ker v tem klubu sedi več mož, kateri bi bili jako veseli, če se s tem, da se vzame petakarjem volilna pravica v sedanjih kurijah, zdobi sedanjí velik upliv krščanskih socialistov na Dunaju.

Novi župniki. Pod Turen v Gorici pride dr. Karol Banbela, v Dornberg Lavrencij Juvančič, v Čepovan Jakob Rejce, na St. Viško goro Ignacij Valentinčič.

Razkrilj Milan. Laški židovski listi so raztrosili vest, da si misli razkrilj Milan sezidati blizo Ajdovščine vilo, da sta bila tam dva njegova pooblaščenca ter kupila primeren svet, od koder je posebno krasen razgled. To novico kakor tudi prejšnjo, da je Milan mislil kupiti vilo Degenfeld, izvilí so gorški židovi z trte z jasnim namenom, da bi se z gorškimi Slovenci norčevali. Pripoveduje se nam, da bodo gorški židi v kratkem spustili še tretjo raco v svet, namreč da je Milan kupil posestvo vojvode Blacas v Kanalu. Kaj si bodo potem izmislili, do sedaj se niso določili.

Potaliljančevanje Gorice. Ker raznarodovanje slovenskega življa v Gorici uzlic vsim naporom italijanske stranke niti najmanj ne napreduje, marveč očitno nazaduje, izumel je slavni magistrat gorški drugo nakano, s katero menda misli Gorico popolnoma potaliljančiti, akopem je upravnosmešno malenkostna. Mestni magistrat je namreč v ponedeljek odpovedal vsem delalcem slovenske narodnosti na mestnih cestah delo, pometaćem cest pa konec meseca, ter je že ali jih pa bode namestil z pristnimi Italijani. S tem se menda reši italijanstvo Gorice! Odpušćeni slovenski delalci so nekateri že dobili drugod zaslužek, ostale pa priporočamo mordačjakom, kateri bi potrebovali delalskih močij. Nakateri pometaći cest dali so svoje otroke v italijanske šole, nadajoč se, da jih mestni magistrat zbok tega obdrži stalno v službi, a revčeki so se bridko prevarili, ker magistratna gospoda tega ne upošteva prav nič, ona pozna le čistokrvne in pristne Italijane urednima, da smejo „italijanske“ mestne ceste posipati in „italijanski“ mestni tlak slovenskega prahu čistiti.

Trma na gorškem magistratu. Na drugem mestu prinašamo odgovor ministra na interpelacijo grofa Alfreda Coroninija glede madaovanja gorškega župana, tu pa zabilježimo zopet nov slučaj te vrste. Danes je namreč nekdo prinesel na magistrat v podpis jedno nemško in več slovenskih sprideval. Nemško je uradni podpisal, slovenske je pa zavrnil! Te spridevala so baje od slovenskega oddelka deželne kmetijske šole, ki ima kot uradni jezik slovenski in ki bode moral poskrbeti si podpis magistratov potom deželnega odbora. Videli bomo ali bodo na magistratu odrekli tudi tedaj svoj podpis. Vse kaže, da se bo moralo napeti druge strune proti magistratovcem!

V srednjih Brdih ima zdaj „Soča“, tako se nam piše, kakor sama kaže v svojej št. 10 od dne 8. marcija t. l., novega dopisnika s podpisom „F. Gradinski“. Od kod prihaja ta podpis? — Ena sama vasica je v srednjih Brdih, ki nosi ime Gradno; uradi (razum duhovskih) jo pišejo Gradina, da ustrežejo italijanskemu duhu. V tej vasi ni nobenega F., ki bi znal kaj pisati. Od kod toraj podpis „Gradinski“? V prejšnji dobi, ko je bila „Soča“ še „nova“, imela je dopisnika v Gradnem, bil je Dr(e)je Gradenski, ki pa zdaj postarani „Soči“ ne more dopisovati. Najbrž se hoče tega nadomestiti s podpisom „F. Gradinski“. Kakó se opraviči to?

V Korminu je več svobode nego v Gorici za slovensko petje. Ko so nabirali novince v vojaški stan, došli so v Kormin mladenčji iz laških in slovenskih občin na isti dan, a petje slovensko ni bilo prepovedano, kakor v slovensko-laški Gorici, kjer jež t. t. u. v. narobe bode. Pripetil se je v Korminu o tej priloki, kakor se nam poroča, zanimiv slučaj. Ko smo bili v slovenski krčmi pri Karlu Skubinu, zapeli so Fojanski mladenčji nekaj slovenskih pesmi, a pri drugi mizi zapeli so laški mladenčji najpred italijanske, potem pa slovenske precej težke pesmi prav dobro. To je zapeljalo slovenske Fojance, da so zapeli tudi nekaj laških; toda to ni bilo hvalvedno po tje. V Korminu boš pil naj boljše vino pri slovenskih krčmarjih Karlu Skubinu (blizu

„farovža“) in pri Alojziju Mara (na cesti v Medano). Z jektivnostjo pa te najbolj posluži slovenski prodajalčičar Domicelj na trgu, kjer je prej Palla prodajal. Ne le blago imajo oni dobro, ampak tudi lepo slovensko besedo. Le poskušaj, pa boš potrdil! Kjer slišiš prodajalca lepó slovenski govoriti, tam ukupuj!

Iz Gradlišca pri Renčah prišli smo kot odgovor na dopisje v zadnjem „Slogi“ sledeči dopis, katerega izjemno nekoliko prikrajšanega priobčujemo, a tudi izjavljamo, da v bodoče ne sprejmemo več nobenega polemičnega dopisa. Za preprosto poskrbi naj si vsak kak drugi list, „Sloga“ ni za to.

Dopis slovč:
Blagovolite sprejeti par besedic v imenu tuk. „Brahnega društva“ kot odgovor in obrambo na dopis iz Gradlišca v listu 7, kakor sledi: Razvidno je, da se dopisnik boji nekako negotovo, ker nima njegova dopisnica nikake logike. Stilizacija je tako presneto zmedena, da bi se v resnici skoro dalo domisliti nad njeno pravo vsebino — kar prej trdi, pozneje neguje, tako, da ni mogoče spoznati pravega lica, s krakca ne vč se kam pes taci molí. Gospod dopisnik se spoditika nad vodstvom tuk. Brahnega društva“, češ, da ono bi moralo izgovarjati značaje in moč za javno življenje! Po mojem mnenju so za ta posel poklicani drugi zavodi in organi, ne pa vodstvo društva. Gospod! zdi se mi, da Vas je vodila v tej zadevi neka strast, to je osebná mržnja do neke osebe; niste jo toraj prav pogodili, da udrihate po vodstvu društva, ker njenih udov nijeden ni kupčevalec, ter z Vami, kolikor se vé, ni imel ničesar opraviti. Ako pa menite, da Vas je kdo drugi, brez lastnega povoda, abderitsko potipal, bodi to Vaša in njegova stvar, pustite društvo pri miru, ako že nočete z Vašo inteligencijo do boljšega razvika pripomoči. — Gotovo Vam bode društvo in tudi Vaši potomci iz srca hvala, ako z Vašo bistroumnostjo pripomorete do boljšega!

Ud „Brahnega društva“.

Štajerski Sloveni nameravajo dne 31. t. m. prirediti velik tabor z namenom, da kot zvesti Avstrijanci slovesno protestujejo zoper proslavljanje najhujšega sovražnika Avstrije, Bismarka.

Kako se na Koroškem katehetom godi. Iz Celovca se „Slov. Nar.“ piše: V 2. razredu v Lješah in v 4. razredu pri Fari v Prevaljah je kapelan, ki uči krščanski nauk otrokom prikrbel slovenske katekizme in nekaterim tudi zgodbe sv. pisma. Dne 1. svečana je pa učitelj vse te slovenske knjige otrokom vzel. Na pritožbo je deželni šolski svet ukazal knjige lastnikom, t. j. starišem nazaj dati, toda ob enem je prepovedal rabo slovensčine pri krščanskem nauku v vseh prevaljskih šolah in celó v Lješah, kjer so v 2. razredu razum dveh deklic vsi otroci slovenski. Otroci ne smejo več slovenskih katekizmov seboj v šolo primesti. Kako bodo ubogi kateheti krščanski nauk učili brez slovensčine in brez katekizma, to vé le slavni deželni šolski svet. Kristus je rekel aposteljuom: „Iuite in učite vse narode!“ Kako bo pa sv. katoliška cerkev ta najvišji ukaz spoštovala, ako se ne sme posluževati jezikov dotičnih narodov? Tudi znamenje časa. Zivela koalicija s takó jasno odkritosrčnostjo in resničnostjo!

Ponarejene bankovce je prišlo kupovat v Videm na Laškem več ljudi iz naših krajev, nekaj s Tolminksega, jeden pa iz Ljubljane. Najbrž so mislili, da se tam dajajo bankovci po prodajalnicah, kakor žvcljenje. Policija je te kupce polovila in je vtaknila pod ključ.

Razne vesti.

Narodna in verska toleranca Deželni šolski svet češki je izdal neki ukaz ravnateljem srednjih šol, da naj pri svojih učencih pospešujejo z vsemi sredstvi narodno in versko strpljivost. Samo na sebi bi to ne bilo nič strašnega, a če pomislimo avstrijske razmere, pa moramo reči, da ima ta ukaz Slovanom sovražno lice. Učitelji srednjih šol bodo morali gledati, da se v mladini ne vznjaja narodna, zlasti ne slovenska zavest. Pri nemških dijakih se pač ne boče tako strogo gledalo. Namen ukazu je vzgajati narodne anfibije, to je ljudi, ki se ne bi čutili Slovane ne Nemce. Kar se pa tiče verske tolerance, se je pa čud kak tujak mislilo na varstvo obrežancev. V sedanjem času se vladi zdi potrebno, že pri srednješolski mladini zatirati protisemitizem. Seveda skrb za žide je jedna prvih točk koalicijske vlade. Namena ta ukaz ne bode dosegel, a utegne pa dijakom napraviti marsikake neprijetnosti, posebno ker ni težko, bodisi tej ali oni stranki, mej dijaki vzgojiti nekaj ovađuhov, kakor smo videli že drugod. Vsaka nepremišljena baseda kaknega dijaka se bode pretehtovala, ko bi se iz nje dala izvajati narodna ali pa verska nestrpljivost.

Dinastične in narodne vojske. Vojni minister Kriegerhammer je imel pogovor z nekim starim ogerskim honvedom in članom gospodske zbornice o ogerskih željah v vojaškem oziru. Vojni minister je rekel, da so v Evropi dinastične in narodne vojske. V naši državi je dinastična vojska. Vanjo se

ne sme zanesti noben narodni duh, ker sicer bi razpala v tri vojske, slovensko, nemško in madjarsko. Dokler bode od minister, ne bode nobene madjarske vojne akademije in nobene madjarske srednje šole. To je odgovor zlasti na zahteve Apponyjeve stranke. Zaradi tega pa opozicijski listi hudo napadajo vojnega ministra. „Nemzeti Ujszag“ pravi, da vojni minister popolnoma prezira državnopravno individualnost ogerske kro-ne. Skoro še huje piše „Budapesti Hirap“, ki pravi, da je stara vojaška tradicija, kar je govoril vojni minister; tako mislijo skoro vsi višji častniki. Ta tradicija pa ni opravljena, odkar imamo občno vojaško dolžnost. Taki nazori so pravo nasilje za sedanjega vojaka. Temeljito je treba pomesti s takimi nesmiselnostmi. Ogerska vojska bode dinastična, ker je narod dinastičen. „Magyar Hirap“ se jezi, da vojni minister stavlja v nasprotje narodne in dinastične koristi. Sklicuje se na honvede, ki so narodna in dinastična vojska. Zaradi omenjene izjave vojnega ministra bode gotovo še mnogo hrupa v ogerski zbornici poslancev.

Kronanje ruskega carja. Moskovski listi javljajo, da se bo kronanje carja Nikolaja vršilo sredi meseca maja, seveda v Moskvi, kjer se za to slavnost delajo že sedaj velikanske priprave.

Rusija in Vatikan. Odnosaji mej Rusijo in Vatikanom se boljšajo. V ruskih vladnih krogih se že pretresuje vprašanje, da li se zopet osnove stalno zastopstvo pri Vatikanu. Rusija je nekdaj imela pri Vatikanu svojega zastopnika, pa ga je odpoklicala, ker se je papež Pij IX. preveč potegoval za Poljake, ki so se malo poprej bili spuntali. Sploh so Poljaki največ krivi vseh nasprotstev mej Vatikanom in Rusijo. Zadolja leta so pa v Rimu spoznali, da Poljakom ni vsega verjeti in vsled tega je bilo mogoče doseči boljše odnosaje v Rusijo. Obzlatovati je le, da v Rimu niso le predolgo Poljakov do dobrega spoznali.

General Gjuro Horvatič. V Belemgradu je umrl 12. t. m. nagle smrti general Gjuro Horvatič, star 60 let. Pokojnik je bil Hrvat, rodil se je namreč 1. 1835 v Slodnici v Slavoniji, mlad stopil je v avstrijsko vojsko, se udeležil italijanske vojne 1. 1859 in potem 1. 1862 stopil v srbsko vojsko. Nevenljive zasluge si je pridobil v srbskoturški vojni 1. 1876, zlasti v bitki pri Knjaževcu 4. avgusta in pri Aleksincu 25. avgusta. Tudi v drugi vojni 1. 1877/78 odlikoval se je kot vojskovodja. L. 1880 je bil poslan kot izredni poslanik v Peterburg, kjer je ostal nekoliko let, in se potem vrnil v Srbijo. V vojni mej Srbijo in Bolgarsko ni aktivno sodeloval. Nekaj časa potem je bil vojni minister, ker je pa skupščina odbila njegov načrt o preobrazbi vojske, odstopil je 1. 1887 in potem živel v miru do svoje smrti. Horvatič je bil najpopularnejši srbski general in unet zagovornik nesrečne kraljice Natalije.

Klerikalno vojaško društvo. V Rimu se je osnovalo klerikalno vojaško društvo, katero pa italijanski vladi ni po volji, ker utegne škodovati disciplini in patrijotičnemu duhu vojske. Naravno je, da italijanska vlada ne more takega društva biti vesela, ker je klerikalizem sovražen zjedinjeni Italiji in bi je posebno sedaj utegnil škodovati, ko je mej narodom zaradi nevgodnih gospodarskih razmer velika nevolja in je prebivalstvo tudi zgubilo vsako zaupanje v vlado.

Germania triumphans. V Berlinu izšla je brošura „Germania triumphans“, v kateri se pripovedujejo dogodki, ki se bodo vršili od 1. 1900 do 1915. Po pripovedanju pisca, ki nazivlja sam sebe „Velikoncem“, doseže moč Nemčije leta 1915. svoj vrhunec, a Rusija se poruši“. S katerimi sredstvi? Razume se, da z vojno. Trozeva, na čelu jej Nemčija, prevede vojno proti Franciji in Rusiji. Najprvo porazi in poruši Francijo, potem Rusijo. Ne od Rusije ne od balkanskih slovenskih držav ne ostane nič. Konec tej vojni bode „Petrograjski mir“, v katerem dobi Avstrija Besarabijo; balkanske zemlje razdelijo se med nemške prince, pribališke pokrajine, Litvo, Poljsko, Krim in Kavkaz uzame si Nemčija, Poljake pa izseli v nemške naselbine v Afriki. — Nekateri sodijo, da je to gota domišljija, drugi pa vedó, da domišljija mora dobivati od nekdaj svojih snovij, drugače ostane neplodna, in tretji: Was der Verstand der Verständigen nicht sieht

Židje v Rusiji. Židje so trgovci in zatorej obiskujejo v velikem številu trgovske šole. Trgovska šola v Odesi je bila skoro popolnoma požidena, le uzdrževala se je največ iz krščanskih denarjev. Žid ne mara plačati Lepi časti so bili za žide, da so na stroške kristjanov izobraževali svoje sinove. Teh lepih časov bode sedaj konec. Car je izdal ukaz, da sme na tej šoli biti le toliko odstotkov židov, kolikor odstotkov donajašo za šolo. Slednje leto bode finančni minister določil, koliko se sme židov usprejeti v to šolo. V srednjih šolah in na vsučiliščih je že sedaj omejeno število židovskih dijakov. Pač bi bilo kaj takega potrebno v marsikaki evropski državi.

Židovsko vsučilišče. Nekateri bogati židje baje mislijo na to, da bi osnovali posebno židovsko vsučilišče v Jeruzalemu. Marsikje bodo veseli, ako več židovskih profesorjev in dijakov odide na vsučilišče v Jeruzalem.

Influenca pred 300 leti. V sedanjí dobi ko se „influenca“ pojavlja malone po vsi Evropi in ko v raznih krajih mré mnogo ljudi za to nadežno boleznijo, zanimalo bode čitatelje, ako jim povemo, da „influenca“ ni „nova“ bolezen; ampak da se je pojavila že pred 300 leti v Nemčiji. O tej bolezni piše kronist Joachim pl. Wedel v svojih še ohranjenih spisih: Jeseni leta 1550. pokazala se je čudna, nagla bolezen „epidemia lues“ ali pa „špansko čivkanje“ zvana (ker so jo prinesli španski vojaki in ker je bolezen podobna kokošni bolezni) ne samo po tukajšnjih krajih in deželah, ampak po vsem svetu, kakor daleč dobivamo poročila in znanje. Ta bolezen je podobna silni mrzlici. Posebno trpita glava in prsi, ker provzroča kašelj. Ta nadloga prišla je veliko ljudi, mladih in starih, ni šla mimo nobenega mesta, vasi ali hiše. Večina obolenih pa je zopet ozdravela, posebno oni, ki si niso dali puščati kri in ki niso povžili mnogo zdravil. — Torej, kdor ima influ- neo, sluša naj starega kronista: naj ne uživa mnogo zdravil in naj si ne pušča krvi!

Žena, gospa in soproga. V zapušćini Davida Stranassa so se našle te le opazke: „Ako se vzameta dva iz ljubezni, sta si mož in žena; onadva, ki se poročita zaradi ugodnosti, postaneta gospod in gospa in onadva pa, ki se zvežeta iz gotovih uzrokov, pa soprog in soproga. Žena ljubi moža, gospa — ga varuje, in soproga ga pa trpi. Za se imamo ženo, za hišne prijatelje gospo in za svet pa soprogo. Žena streže bolniku, gospa ga obiskuje in soproga pa poprša, kako se počuti. Gospodinstvo oskrbuje žena, naš denar gospa in naše dolgove pa — soproga. Po smrti joka in plaka za nami žena, gospa toži za nami in soproga pa nosi črno obleko.

Poljubovanje sovražno policije imajo slavne Benetke. Ta policija je sicer jako tolerantna in se ne spoditika niti ob najpikantnejših prizorih ali resničnega poljubovanja na odru ne trpi. Te dni je neka signorina Casalis poljubila na odru igralka, ki je predstavljal nje ljubimca, poljubila ga je goreče, kakor je bil to ukazal pisatelj dotične igre. A slavna policija se ni menila za pisateljeve ukaze; policijski komisar je poklical grešno poljubovalko pred se in signorina Casalis se je morala v kostumu odzvati temu povabilu. Nje opravičevanja niso nič izdala; komisar se je postavil na stališče; da se sme na odru vse povedati in namigniti storiti pa nič takega, kar bi utegnilo ljudem razburiti žilve. Obsodil bi bil signorino na čutno globo, da ni ravnatelj s častno besedo potrdil, da je bil poljubljeni igralec nekaj dnij prej poljubljen toženo signorino in da mu je ta le vrnila nemilo za nedrago. Plačavnu dolgov se pa policija nikjer ne ustavlja in zato je tudi beneški policijski komisar odnehal in lepi signorini prizanesel.

Ljubezniv ženin. Carigrasko kriminalno sodišče je sodilo mizarja Muštafo Sohteogena zaradi umora Muštafa je bil zaljubljen, prav orijentalško zaljubljen, v neko Polinijo. Ko je snubil, objubila mu je Polinija, da ga vzame, če jej dokaže, da je pogumen. Muštafa je dan in noč premišljal, kako naj se izkaže, a ni mu prišla pametna misel v glavo. Da razgreje svojo fantazijo, napil se je žganja in to je pomagal. Muštafa je koj začel dokazovati, da je jako pogumen. Najprej se je lotil nekega kočijaža in mu prearahljaj kosti, da je oblezel nevarno pobit. Potem si je hotel siloma ogledati tuj harem, in ker mu je to njegov prijatelj Ibrahim branil, pozgačkal ga je z nožem na hrbtu. Ko je zagledal kri, se je ustrašil in jel bežati. Vsakega, ki ga je srečal, je zma-tral za preganjalca in ga prijel z nožem. Na tem begu je umoril nekega Amerikanca in nevarno ranil devet oseb, mej njimi tri ženske. Moralo je priti celo krdele vojakov, da je ukrotilo zbesnelega Muštafo.

Amerikansko! Neki novojorski potepuh se je utihotapil v palačo znanega milijonarja Astorja, z namenom seveda, da bi jo zapustil s polnimi žepi. Prišelši v Astorjevo spalnico, zagleda postelj. Vse sama svila. Potepuh si je mislil, spal sem že na trdih deskah, v zeleni trati in na trdih postelnjakih v kazniščih, zakaj bi ne poskusil, kako se spi na svili. Legel je in mirno zaspal. O polnoci so ga sluge prebudili in izročili redarstvu, katero ga je zaradi „kaljenja nočnega mira“ obsodilo na primerno globo. Neki žurnalist je hitel poravnati to globo, da je „interval“ potepuha in potem mogel obširno popisati, kaka čutila so ga navdajala, ko je počival na svilenih blazinah milijonarjevih. Ko so za to dogodbo izvedeli nekateri odvetniki, so koj poiskali potepuha in ga nagovarjali, naj toži Astorja radi žaljenja na časti, ker ga je dolžil, da je nameraval krasti. Potepuh je spoznal, da bi se dalo na ta način kaj dobiti, čutil se je torej užljenega in pooblastil jednega odvetnikov, da toži Astorja in zahteva 1000 dolarjev odškodnine.

Tobak nosljati je baje jako dobro sredstvo proti influenci. V nekem angleškem listu zatrjuje nekdo, da je to poskusil in se prepričal o istinosti tega. Z ozirom na to, pravi dotičnik, ker je influenza nalezljiva, je dobro, da se v dotiki z bolniki prav pridno ujuha in influenza se gotovo ne nalezje.

Narodno gospodarstvo.

Jabolčni šampanjec.

Če tudi se napravi iz sadnih vin po vrenji v steklenicah, šumeče vino, vendar je to v največ slučajih predrago in zahteva preveč časa, da bi se napravila cena pijače. Da se iz sadnega mošta napravi šampanjec, je jedino umestno, da se nasiti z ogljikovo kislino, vendar je potrebno, da se je dotično vino še nekoliko vlečalo in dobro izvlelo, predno se je nasičevalo z ogljikovo kislino.

Sadno vino mora biti torej brez napake, napravljeno iz zdravih jabolk, kajti vsekaj okus se dvakrat tako močno opazi, ako se vino nasiči z ogljikovo kislino. Za napravo šampanjca ni dobro rabiti millega jabolčnega vina, temveč narejenega iz kiselih pustejših jabolk, ki so pa vendar dobro dozorela. Že pri napravi jabolčnega vina se je ozirati na to, če se bode vino rabilo za napravo šampanjca. Gledati je treba na to, da drozga pride kolikor je moč z železom ali drugimi kovinami v dotiko, ker vino dobi modro ali črno barvo, ako je v njem le malo železa, zaradi tega naj se mečkajo jabolka s kamni. Tudi naj se rabijo take stiskalnice, v katerih odteka moč na pride v dotiko z železom. Tudi se ne sme drozga dolgo pušiti na zraku, temveč se mora hitro iztisniti, kajti hitro se premeni, ako je na zraku. 100 zmečkanih jabolk se pridene 10 litrov vode, v kateri se je razstopilo 3 kile čistega sladkorja. Jabolčni mošt mora vreti v zdravilnih nečepiranih sodih, v katerih je bilo poprej vino.

Ko je vino končalo prvo burno vrenje, pretoči se v čiste, nežvepljane sode, in ko se sčisti, se zopet pretoči in to se tako dolgo ponavlja, dokler se več ne kali. Na to se jabolčno vino lepša z gelatino in taninom, kakor se lepšajo druga vina. Ko se kako 14 dni po lepšanju ustavi, se pa zopet pretoči. Da se prepričamo, če je vino že zrelo za steklenice, ga natočimo jedno steklenico, rahlo zamašimo ter denemo v gorko sobo. Če se v 14 dneh vino ne skali, se lako nasiči s kislino. Če se pa še skali, ga je pa treba še pretakati in lepšati.

Za napravo jabolčnega šampanjca rabi se lahko čisto jabolčno vino ali pa pomešano z grozdnim vinom, samo da se mora že moč pomešati, da že vkipe dozori.

Večkrat se pa jabolčno vino ne more dolgo sčistiti, tako vino se mora na 50° razgreti, to je pasteurizirati, kar se vrši s posebnim Neukomovim aparatom. Vino se pa potem mora še pretočiti ali pa precediti skozi koščeno ogelje, da se sčisti. Nasičuje se z ogljikovo kislino in polni v steklenice se pa jabolčno vino ravno tako kakor druga vina.

Trat na železnico Divača-Loka. Tržaški mestni in deželni odbor izročil je ministru predsedniku, državnemu zboru in gosposki zbornici po dr. Combiju obširno sestavljeno spomenico, da naj se nemudoma prične graditi železnična proga Divača-Loka, da se s tem Trat neposredno in po kratki progi združi s Rudolfovo železnico. Za Trat namreč poddržavljenju južne železnice ne zadostuje, ker, ako se hoče Trat povzdigniti, pravi spomenica, treba je, da od vseh strani dohajajo vanj železnice. Mestni odbor se je zato izrekel proti graditvi železnice skozi Bohinj v Gorico. Nadalje prosi odbor v spomenici, da se Rudolfova železnica podaljša proti severu čez Ljubelj in proti zahodu čez Ture in sicer tam, kjer se to vladni sdi bolj primerno.

Uvoz italijanskega vina se bo menda vendar nekoliko utesnil. Z Reke se poroča, da je ogrska vlada razglasila, da suizana carina za italijansko vino velja samo tedaj, če se razen izhajalnega certifikata predlože carinskemu uradu vsi vozniki dokumenti, faktura in van korespondenca, ki se je vodila glede nakupa. Slepjarjenje z izhajalnimi certifikati se bo s tem skoro onemogočilo, in neurečni vpliv vinske klavzule nekoliko paralizoval.

Kov železniški projekt. Trgovinsko ministerstvo je inženirju Avgustu Glavacemu v Ljubljani dovolilo, da sme pričeti pripravljati tehnična dela za normalno-tirno lokalno železnico od primernega mesta južne železnice mej Ljubljano in Borovnico čez Log na Vrhniko. Dovoljenje velja za 6 mesecev.

Polta mej št. Petrom in Knežakom. Dne 16. t. m. je mej št. Petrom in Knežakom začela voziti vožna pošta, in sicer po dvakrat na dan tja in nazaj. V Zagorju se ustavi za pet minut. S tem se je zelo ustreglo celi zgornji Pivki. Ko bi se tržaško pošto ravnateljstvo vedno tako prijazno odzvalo željam in prošnjam prebivalstva, bi kmalu utihnila vse sedaj tako številne pritožbe.

Znamke (marke) za pismo je odslej po nkanu trgovinskega ministra prilepljati le od spredaj, kjer je napisan naslov. Pismo z znamko od zadej ali se ne bo doposlalo na nadpisanca ali pa se bo odposlalo proti primerne denarne kazni. Tedaj pozor!

Beljakli vinogradi so merili svoj čas 436 hekt. Od leta 1880. so bili val uničeni, a vinogradniki so skrbeli, da so jih zopet zasadili z ameriško trto. Od 800 oral je že kakih 500 oral zopet zasajenih. Lani se je pridelalo blizu 800 veder vina nove vrste

in se po 6 do 8 kr. liter dražje prodajalo, kakor prejšnje sicer tudi dobro znano in močno vino. Vrh tega so vinogradniki prodali lani znatno do 100.000 požlahtnenih trt. Kakor kaže ta vzgled, bi si vinogradniki tudi drugod lahko pomagali, ako bi le hoteli, žal, da neostaja dobre volje.

Številke govoré! Celjska mestna hranilnica, ki je v nemških rokah, je imela 1894. l. 25.667 gld. 12 kr. dobička, lani pa le še 12.995 gld. 93 1/2 kr. Južnoštajerska hranilnica in Celjska posojilnica sti imeli 1891. l. skupaj dobička 14.684 gld. 19 1/2 kr., lani pa že 23.439 gld. 78 kr. Te številke govoré dovolj jasno, da ni treba ničesar pristaviti.

Avstrija in Bolgarija. Nasprotja mej Avstrijo in Bolgarijo zastran užitnine so se popolnoma poravnala. Bolgari so spoznali, da njih dežela ni v tako ugodnem položaju da bi se mogla upirati Avstriji, Avstrija pa tudi ne mara izgubiti bolgarskega trgovišča, katerega bi najbrž težko kdaj zopet pridobila.

Čistjenje graha za seme. Grah za seme se sčisti, ako se uspije po poševno razprti konjski plahti. Dobri grah zdrsi s plahte, dočim plevelj in pa slabi grah na njej obvisi. Plahta se mora seveda večkrat sčistiti.

V predilnici v Ajdovščini bodo skoro zopet pričeli delati. Novo poslojje je do malega že gotovo in so že začeli postavljati stroje. Tovarna bode električno razsvetljena in bode dajala luč tudi za razsvetljavo javnih prostorov v Ajdovščini. Bržkone bode do meseca julija vse gotovo in se bode zopet pričelo delo v novi tovarni.

Polke preganjajo na Francoskem z vrtov s tem, da jim natrosijo kupce pšenice in otrobij. Polži jako radi jedo take otrobe, se hitro zbero na kupcih in se lahko potem pobere.

Divji kostanj v gozdu. Dobro je na bolj redkih krajih v gozdih zasaditi divji kostanj. Sadje tega drevesa daje dobro pičo za divjačino.

Odgovorni urednik Anton Mažgon.
Tiska in izdaja „Prva slov. tiskarna“ A. m. Obizvoja v Gorici.

Pri Rebku ali Golinu

na Solkanski cesti št. 9
(tretja kréma)

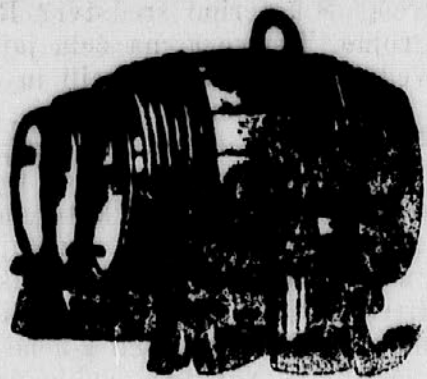
se dobiva vedno pristno domače solkansko in zorno brisko vino. Postrežba točna — cene zmerne. —

Andrej Rebek, krčmar.

Anton Bortolotti,

kamnosek,
v Gorici ulica Treh Kraljev št. 8,
ima veliko zalogo
nagrobnihih kamenov,
mrtvaških spomenikov in žar.
zdelovalnica v kamnu in marmorju.

Naročbe se izvršijo
točno in po niski ceni.

IVAN DEKLEVA

veletržec z vinom
v orici

ima v svojih založnicah vedno na izbiro vsakovrstna domača vina, bela in črna istrijska ter bela dalmatinska.
— Prodaja na debelo. —

Trtne reznice ali sajenice (kolci)

prve vrste:

Tržaška, Merkaduška
in druge vrste, prodaja

Josip Mavrič,

vinogradnik v Kozani h. števil. 19.

ANDREJ ČERMELJ

na Kerenju št. 10

ima prodajalnice jestvilnega blaga,
postreže po ceni in dobro.
Slovenski rojaki ne pozabite njega in
obiščite ga, ko kaj rabite!

Lepo stanovanje

za dve ali več družin, z parkom
in vrtom se daje v najem v
Goriški okolici.

Več se izve pri upravl. „Sloga“.

PAULIN EDVARD

v Nuuski ulici št. 10.

V zalogi ima razne umetne cvetice, nagrobne vence, mrtvaške obleke za otroke, rakve (truge), trakove, voščene sveče itd. Postreže vedno po mogočih cenah.

Ivan Reja

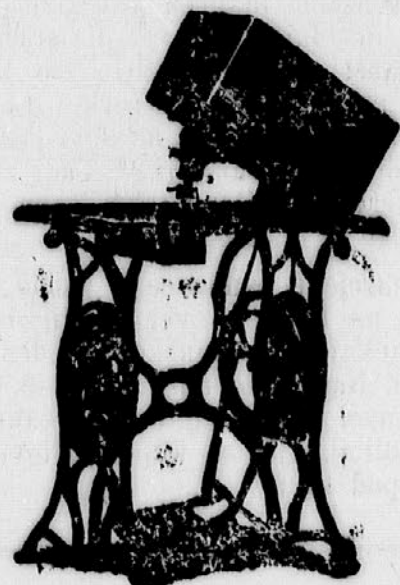
gostilničar

„ALLA COLOMBA“

ob velikej vojašnici, na desnem voglu v
ulico Morelli, toči domača vina ter postreže
tudi z jako okusnimi jedili.

Ant. Fon

klobučar in gostilničar v Semeniški ulici
ima bogato zalogo raznovrstnih klobučkov in toči v svoji krčmi pristna domača vina ter postreže tudi z jako okusnimi jedili. Postrežba in cene jako solidne.

Nova zaloga šivalnih strojev
zistem SINGER, prve vrste od
25 do 50 gld.

Šivalni sloji

Original-Phönix

od 40 do 70 gld.

kakor tudi šivalni stroji raznih drugih
zistemov iz renomiranih tvornic.

Drašček & Cecchini

Gorica Morellijeva ulica št. 32. Gorica

Odlikovana

livarna za zvonove

Franc Broili

GORICA-VIDEM

Zalagatelj

zavarovalnega društva

Unio - Catholica

na Dunaju.

Prevzema koje si bodi livanje in prelivanje zvonov vsakojake težine in uglasbe. Jamči za popolno izvršitev dela proti cenam zelo nizkim, da se ni bati tsknovanja. Sprejema plačila na letne obroke na uganjanje dobavljavcev. Prvi vplačilni obrok, se ne vroči, dokler niso bili novi zvonovi preskušani, popolnoma ubrani in najdeni, da se ujemajo harmonično, da so glasni in razlegajoči.

V gradu

v

Rožni dolini - Rosenthal „Civoli“

otvori podpisane dne 24. t. m. po domače elegantno uredjeno

gostilno

se zbornimi in pristnimi domačimi vini iz Gradišča — belo in črno po zmernih cenah, z okusnimi mrzlimi jedili a la forchette. Lega je krasna in zdrava, hram ali klet podzemna, dvorana sposobna za petje in glasbo, okolica uljudna in romantična, igre, telovadbene in druge kratkočasne priprave so na razpolago. Podpisane se nadja, da ga bo slav. občinstvo počastilo z obilnim posetom in zagotavlja najboljšo in najljudnejšo postrežbo.

Se spoštovanjem priporoča se slav. občinstvu

M. Wasmeyr,
gostilničar.

Zaloga Vrhuškega piva

pod vodstvom Joška Rovana v Raba-tišči št. 18 prodaja pivo v sodčkih in steklenicah. Ne boji se konkurence ne glede cen in ne glede dobrote piva. Steklenice so napolnjene že v pivovarni na Vrhuški, za kar se rabi le dobro uležano pivo.

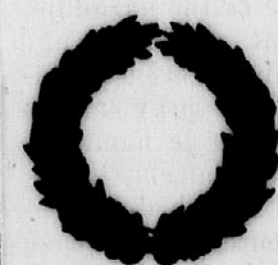
Cej Ivan

krčmar v ulici Ascoli toči
vedno jako dobra domača vina.
Postrežba točna in cene primerna.

H. Riessner

v Račtelju št. 28

(poleg lekarnе Pontonijev.)

Priporoča se za izdelovanje vseh umetnih cvetlic. Ima tudi v zalogi nagrobne vence, mrtvaške obleke, ševlje, rakve (truge), voščene sveče, itd. itd. Popravljajo se nagrobni venci iz umetnih cvetlic in biserjev.

— Vse po niskih cenah! —